

УДК 336.764.1:331.25

DOI:10.5281/zenodo.11917879

В.В. Федина, кан. екон. наук, доц. (НАСOA, Київ)

І.В. Заїчко, кан. екон. наук, доц. (НАСOA, Київ)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ РИЗИКАМИ БАНКІВ

Вступ України до Європейського Союзу наразі є пріоритетним вектором розвитку вітчизняної економіки. Для успішної інтеграції до європейського співтовариства необхідні ретельно опрацьовані та стратегічно виважені рішення щодо налагодження економічної співпраці, зокрема у фінансово-банківській сфері.

Досягнення цілей євроінтеграційної стратегії неможливе без стабілізації фінансового ринку та посилення позицій українських банків на міжнародній арені. У цьому контексті адаптація досвіду організації банківського бізнесу, в тому числі і управління кредитними ризиками, у країнах Центральної та Східної Європи до особливостей функціонування банківських установ в Україні є надзвичайно актуальним.

З даної позиції цікавим є вивчення зарубіжного досвіду використання різних методів оцінки та управління кредитними ризиками банківськими установами. У країнах Європи найпоширенішими методами управління кредитним ризиком банку є сек'юритизація та скоринг.

Міжнародними стандартами фінансової звітності визначено, що «сек'юритизація – це процес трансформації фінансових активів у цінні папери» [1].

У світовій практиці виділяють три види сек'юритизації (рис. 1):

- класична сек'юритизація на основі «чистого продажу» («true sale») – здійснення банком реалізації власних активів в спеціальній установі, котра фінансує придбання даних активів за допомогою емісії цінних паперів на ринку капіталів;

- синтетична сек'юритизація («synthetic») – продаж банком власних активів не передбачається, оскільки активи залишаються на балансі банку, при цьому ризик збитків за деякими активами банк передає спеціальній установі, за що сплачує даній установі певну грошову суму або премію;

- накопичувальна сек'юритизація - банк здійснює формування кредитного портфеля і сам здійснює емісію облігацій, котрі розміщує

серед іноземних банків (фактичний продаж SPV-компанії позики не відбувається) [2, с. 105].

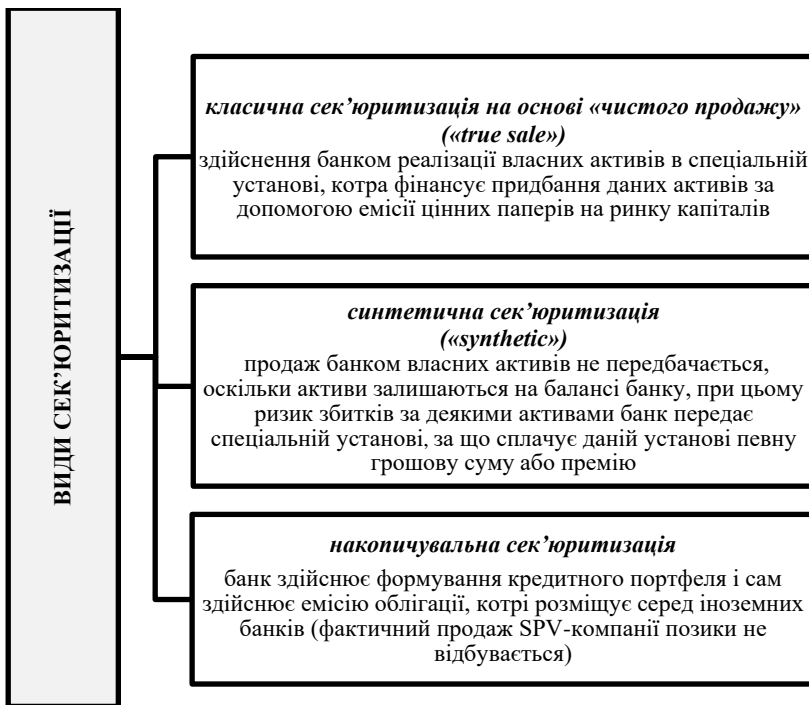

Рисунок 1 - Види сек'юритизації, які виділяють у світовій практиці

Як один із методів оцінки кредитного ризику банків у Західній Європі використовують також скоринг. Кредитний скоринг є «технологією, що використовується кредитно-фінансовими установами для визначення та оцінки платоспроможності клієнтів» [3].

Даний метод надає можливість визначити ризики, що є пов'язаними з кредитуванням на основі окремих характеристик потенційних постачальників, а також діючих клієнтів за допомогою підрахунку балів. Комерційний банк може це зробити за допомогою класифікації, а також визначення характерних ознак безнадійних, ненадійних та надійних позичальників в частині погашення кредитної заборгованості перед банком.

Інформація отримується за допомогою здійснення аналізу кредитних історій колишніх позичальників банку. При цьому розраховується інтегральний показник, на основі значення котрого, здійснюється розподіл позичальників банку щодо бар'єру надійності – позичальників з показниками оцінки, які є вищими за бар'єр відносять до надійних та їм кредит надають, ті ж позичальники, що мають оцінку нижче за бар'єр – потрапляють до списку неблагонадійних позичальників та не отримують кредит.

Впровадження системи кредитних балів дозволяє значно знизити витрати фінансово-кредитної установи за допомогою обрання найбільш надійних клієнтів, прискорення процесу надання кредитів, зменшення кількості недобросовісних клієнтів, визначення сегментації клієнтів з метою обрання найкращого цінового рішення т.д. Проект розробки, а також впровадження моделі кредитного скорингу передбачає здійснення персональних консультацій, проведення статистичного аналізу, а також перевірку даних, котрі надаються кредитором.

Скорингову модель, у спрощеному вигляді, можна розглядати як зважену суму основних характеристик позичальника, до таких відносяться: сімейний стан, дохід, вік, місце роботи та інші фактори.

На нашу думку, запровадження кредитного скорингу в практику діяльності вітчизняних комерційних банків надасть можливість для:

- підвищення ефективності управління кредитним портфелем комерційного банку на підставі прийняття обґрунтованих та зважених рішень;
- зниження операційних витрат завдяки економії робочого часу співробітників кредитного відділу, адже, порівняно з традиційним аналізом кредитної заявки позичальника, знижується кількість документації, котра потребує обробки.

Інформаційні джерела

1. Лачкова В.М., Лачкова Л.І., Шевчук І.Л. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібн. Харків: ФОП Іванченко І.С., 2017. 180 с.
2. Шірінян Л. В., Лисенок О. В. Диверсифікація та сек'юритизація кредитних портфелів українських банків. *Вісник Житомирського технологічного університету*. 2019. Вип. 3 (44). С. 103-111.
3. Рябчикова Д.А., Марина А.С. Сучасні методи мінімізації кредитного ризику в роботі комерційних банків. *Економіка та управління: сучасний стан та перспективи розвитку*: матеріали IV Міжн. наук.-практ. конф. фахівців, магістрантів, аспірантів та науковців. Одеса: ОДАБА. 2018. С. 364-366.